

**Управління освіти і науки Білоцерківської міської ради Київської області
Білоцерківський академічний ліцей «Колегіум» Білоцерківської міської ради
Київської області**

**Схвалено
Рішенням педагогічної ради
БАЛ «Колегіум» від 30.08.2024 р.,
протокол № 1**

**Програма
патріотичного виховання, формування здорового
способу життя, розвитку духовності учнів
Білоцерківського академічного ліцею «Колегіум»
Білоцерківської міської ради Київської області
на 2025 – 2030 роки**

**м. Біла Церква
2024**

I. Загальні положення

Програма патріотичного виховання, формування здорового способу життя, розвитку духовності учнів Білоцерківського академічного ліцею «Колегіум» (далі – Програма) складена на основі Закону України «Про освіту» від 05.09.2017, редакція зі змінами від 21.11.2021 (набрання чинності 28.09.2017) Розділ II, стаття 12 та Закону України «Про загальну середню освіту». Дана програма забезпечує безперервність процесу виховання в учнів ліцею патріотизму, духовності, формування національної самосвідомості, високих моральних якостей, свідомого ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих необхідних для відданого служіння Батьківщині.

Патріотичне виховання є складовою частиною загального виховного процесу та являє собою систематичну, цілеспрямовану діяльність усього педагогічного колективу щодо формування в учнів високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, готовності до виконання громадянських, конституційних обов'язків.

Патріотичне виховання включає у себе соціальні, цільові, функціональні, організаційні та інші аспекти, охоплює своїм впливом усі покоління, пронизує усі сторони життя: соціальну, економічну, політичну, духовну, правову, педагогічну, спирається на освіту, культуру, історію, державу, право.

Розробка Програми зумовлена необхідністю реалізації сучасної молодіжної політики і стратегії розвитку держави, посилення виховної роботи, спрямованої на подальший розвиток гуманітарної й соціальної сфер та підтримання у молоді мотивації до відданого служіння українському народові шляхом забезпечення їх конституційних прав і свобод.

У процесі організації патріотичного виховання варто дотримуватись таких принципів:

- національної спрямованості – передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, свого народу, шанобливе ставлення до його культури;
- гуманізації виховного процесу – учитель зосереджує увагу на дитині як вищій цінності, враховує її вікові та індивідуальні особливості й можливості, не форсує її розвитку, спонукає до самостійності, задовольняє базові потреби дитини, виробляє індивідуальну програму її розвитку, стимулює свідоме ставлення до своєї поведінки, діяльності, патріотичних цінностей;
- самоактивності і саморегуляції – сприяє розвитку у вихованця суб'єктних характеристик; формує здатність до критичності й самокритичності, до прийняття

самостійних рішень; поступово виробляє громадянську позицію особистості, почуття відповідальності за її реалізацію в діях та вчинках;

- культуровідповідності – передбачає єдність патріотичного виховання із історією та культурою народу, його мовою, народними традиціями та звичаями, які забезпечують духовну єдність, наступність і спадкоємність поколінь;
- полікультурності – інтегрованість української культури у європейський та світовий простір, створення для цього необхідних передумов: формування у дітей та учнівської молоді відкритості, толерантного ставлення до культури, мистецтва, віросповідання інших народів; здатності диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, сприймати українську культуру як невід’ємну складову культури загальнолюдської;
- соціальної відповідності – обумовлює необхідність узгодженості змісту і методів патріотичного виховання реальній соціальній ситуації, в якій організовується виховний процес.

Ефективність патріотичного виховання в позакласній діяльності значною мірою залежить від спрямованості виховного процесу, методів та форм його організації. Пріоритетну роль доцільно відводити активним методам, застосування яких ґрунтується на демократичному стилі взаємодії, сприяє формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості. До таких методів відносять: соціально-проектну діяльність, ситуаційно-рольові ігри, соціограму, метод відкритої трибуни, соціально-психологічні тренінги, інтелектуальні аукціони, ігри-драматизації, створення проблемних ситуацій та ситуацій успіху, аналіз конфліктів та моделей стилів поведінки.

З метою організації патріотичного виховання учнів ліцею в умовах навчального закладу варто проводити лекції, бесіди ("Я – громадянин-патріот незалежної держави України", "Пам'яті вдячні нащадки", "Моя рідна Україна", "Державні символи України", "Наша вітчизна – Україна", "Державна символіка Батьківщини", "Твої права і обов'язки", "Патріотизм – нагальна потреба України", "Моя земля – земля моїх предків", "Україно, матінко моя", "Символи України", "І синє небо, і жовте колосся", "Народні символи", «Незламний народ», «Разом до перемоги!» тощо); семінари, «круглі столи», конференції ("У пам'яті світ врятований", "Утверджувати ідеали культури миру – служити миру", "Люблю я свій народ – ціную його звичаї"); уроки пам'яті ("Їх славні імена в літописі країни", "Зростаємо громадянами-патріотами землі, що Україною зветься", "Наша вулиця носить ім'я героя війни", "Наші земляки – сучасні захисники України", «Краплини пам'яті»); організовувати екскурсії до музеїв, установ, підприємств, вищих навчальних закладів, зустрічі з учасниками російсько-української війни, АТО, військовими Збройних

сил України, походи по місцях бойової слави, пошукову роботу, участь у роботі клубів та гуртків патріотичного спрямування; акції з метою упорядкування меморіальних комплексів, пам'ятників, братських могил, інших поховань захисників України; години спілкування ("Я – громадянин і патріот України", "Я –українець!", "Можна все на світі вибрати синові, вибрати не можна тільки Батьківщину!").

Залучати дитячі і молодіжні громадські організації до соціального становлення дітей і молоді, розвитку духовності та зміцнення моральних засад, виховання любові та поваги до історії свого народу.

Налагоджувати співпрацю з органами виконавчої влади, громадськими організаціями, закладами культури і освіти щодо героїко-патріотичного виховання учнівської молоді, пропаганди кращих здобутків українського суспільства, виховання почуття гордості громадян за свою Батьківщину.

Сприяти створенню військово-патріотичних об'єднань, клубів та гуртків за інтересами, молодіжних та дитячих центрів творчості, фізкультурно-спортивних та туристських клубів і підтримки їх роботи.

Програма дасть змогу забезпечити ефективне здійснення заходів патріотичного виховання учнів ліцею через використання потужного потенціалу системи освіти України у взаємодії з органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, закладами культури та релігійними організаціями із залученням до цієї роботи засобів масової інформації та використання мережі Інтернет, підвищити рівень професійної підготовки керівників груп та учителів–предметників із питань патріотичного виховання підлітків та молоді.

Визначення основних понять, що вживаються у Програмі:

патріотичне виховання – процес цілеспрямованого, систематичного, організованого та планомірного впливу на свідомість і поведінку підлітків та молоді щодо формування почуття любові до Батьківщини через виховання високих громадянських, моральних, психологічних, професійних і фізичних якостей, необхідних для реалізації інтелектуального та творчого потенціалу особистості в інтересах всебічного розвитку суспільства, забезпечення безумовної готовності до захисту України;

виховна робота – система заходів щодо впливу на свідомість, світогляд, волю і почуття учнів ліцею з метою формування у кожного з них моральних якостей особистості, готової свідомо виконувати службові обов'язки; розвитку в ліцеї загальної зацікавленості щодо підвищення рівня і якості вирішення завдань за призначенням;

інформаційне забезпечення – комплекс заходів щодо своєчасного доведення і роз'яснення учням ліцею суспільно значущої інформації, інформаційної підтримки, розробки та реалізації заходів, спрямованих на формування іміджу держави;

культурно-просвітницька робота – комплекс заходів, спрямованих на підвищення рівня духовності, загальної, професійної та особистої культури молодого покоління, здорового способу життя, успадкування духовних та культурних надбань українського народу;

захист від негативного інформаційно-психологічного впливу – комплекс заходів організаційного, інформаційного, психологічного характеру щодо попередження, послаблення, ліквідації наслідків впливу зовнішніх та внутрішніх джерел загрози інформаційно-психологічній безпеці громадян України.

2. Мета і завдання Програми

2.1. Метою Програми є утвердження патріотизму, посилення моральної складової в загальній системі формування в учнів ліцею національної гідності, готовності до виконання громадянських та конституційних обов'язків, особистісних рис громадянина Української держави, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, набуття соціального досвіду, фізичної досконалості, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури, розвиток психологічних і професійних якостей.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності:

вільне володіння державною мовою;

здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами;

компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;

інноваційність;

екологічна компетентність;

інформаційно-комунікаційна компетентність;

навчання впродовж життя;

громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;

культурна компетентність;

підприємливість та фінансова грамотність;

інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

2.2. Основними завданнями Програми є:

- виховання в учнів ліцею почуття гордості за Українську державу;
- формування високих моральних цінностей, патріотизму, етнічної та національної самосвідомості, любові до рідної землі, держави, родини, народу, визнання духовної єдності населення всіх регіонів України, спільності культурної спадщини та майбутнього;
- виховання дисциплінованості, сумлінності та чесності, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- формування в учнів ліцею відданості та вірності українському народові, готовності до захисту України, забезпечення її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості;
- формування здорового способу життя, прагнення до фізичного саморозвитку, сприяння протидії негативним впливам і явищам, які існують у сучасному суспільстві;
- підтримка та пропагування сімейних цінностей.
- утвердження в свідомості учнів історично притаманних українському народові високих моральних цінностей, спрямованих на засвоєння кращих зразків вітчизняної та світової духовної спадщини;
- забезпечення духовно-морального розвитку, виховання патріотизму, високої політичної культури та трудової моралі, використання зусиль учнів у суспільно корисних справах, сприяння утвердженню соціального оптимізму в світогляді ліцеїстів;
- запобігання негативному впливу на свідомість дітей інформації, яка містить елементи жорстокості, бездуховності, насильства, порнографії, пропагує тютюнопаління, наркоманію, пияцтво, антисоціальну поведінку.

Реалізація цих завдань здійснюється шляхом:

- координації зусиль усіх учителів ліцею, які здійснюють виховні, освітні та оздоровчі функції;
- сприяння активізації роботи органів учнівського самоврядування, співпраці з громадськими організаціями, закладами культури, пропаганді кращих здобутків українського суспільства, виховання почуття гордості підрастаючого покоління за свою Батьківщину;
- сприяння участі учнів ліцею у військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура»), об'єднаннях, клубах та гуртках за інтересами, молодіжних та дитячих центрах творчості, фізкультурно-спортивних та туристських клубах;

- пропаганди кращих здобутків національної культури та духовної спадщини, проведення конкурсів, свят, популяризації притаманних українському народові родинних цінностей;
- забезпечення організаційних та ідеологічних передумов для впровадження в свідомість учнів переваг здорового способу життя через реалізацію цільових програм центрів соціальних служб для молоді;
- посилення науково-методичного та інформаційного забезпечення духовності та моральності учнів ліцею, використання можливостей засобів масової інформації для пропаганди національних і загальнолюдських духовних, моральних цінностей;
- широкого залучення дитячих і молодіжних громадських організацій до соціального становлення дітей, розвитку духовності та зміцнення моральних засад, виховання любові та поваги до праці;
- розроблення та реалізації серед учнів комплексних планів запобігання девіантній поведінці, антисоціальним проявам, профілактики правопорушень;
- проводити акції "Антинаркотик", "АнтиСНІД", "Життя без паління", «Ми за здоровий спосіб життя!», «Скапжемо курінню НІ!» та інші.

3. Нормативно-правова база Програми

- Конституція України
- Декларація про державний суверенітет України
- Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про правовий режим воєнного стану», «Про основи національного спротиву»; «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті» від 09.04.2015 № 314-VIII, «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»
- Стратегія національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286, постанова Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2020 року № 932 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки»
- Державна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на період до 2025 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 року № 673
- Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 06 червня 2022 року № 527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641»
- Програма розвитку системи освіти Білоцерківської міської територіальної громади на 2021-2025 роки, затверджена рішенням Білоцерківської міської ради від 22 грудня 2020 року № 66-05-VIII
- Наказ Управління освіти і науки Білоцерківської міської ради від 03.06.2022 № 139 «Про активізацію національно-патріотичного виховання в закладах освіти Білоцерківської міської територіальної громади у воєнний і повоєнний час»
- Указ Президента України від 13.11.2014 № 872 «Про День Гідності та Свободи»
- Указ Президента України від 13.11.2014 № 871 «Про День Соборності України»
- Указ Президента України від 14.10.2014 № 806 «Про День захисника України»
- Концепція Нової української школи, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 №988-р.
- Наказ МОН України від 16.06.2015 №641 "Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції

національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах"

- Наказ МОН України від 30.09.2014 №1085 "Про проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл" („Джура”)
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10.2014 №1232 "Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді"
- Концепція допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді, схвалена Указом Президента України від 25 жовтня 2002 року № 948 (зі змінами)

4. Організація, координація і контроль виконання Програми

Організація виконання заходів Програми, їх координація і контроль покладаються на членів адміністрації Білоцерківського академічного ліцею «Колегіум», до функціональних обов’язків яких належать питання патріотичного виховання та ідеологічної роботи з учнями.

5. Основні напрямки виконання Програми

Діяльність педагогічного колективу Білоцерківського академічного ліцею «Колегіум» щодо духовного розвитку учнів, формування всебічно розвиненої, високоосвіченої, соціально-активної особистості, виховання патріотизму, високої загальнолюдської культури та моралі повинна бути зосереджена на таких напрямках:

- **Громадянське виховання** – формування в учнів ліцею громадянської позиції, поваги до традицій, звичаїв, культурної спадщини України.
- **Родинно-сімейне виховання** – підвищення ролі сім’ї, родини в житті кожної молодої людини.
- **Формування морально-етичних та духовних цінностей** – формування в молодих людей духовних цінностей українського народу.
- **Національне виховання** – формування та утвердження світоглядних засад патріотизму і державотворення.
- **Військово-патріотичне виховання** – підвищення рівня інформованості учнів про героїчне минуле українського народу, Київщини, міста, в якому ми живемо, виховання шанобливого ставлення до ветеранів АТО, учасників російсько-української війни.

– **Художньо-естетичне виховання** – виховання у молодого покоління любові до прекрасного, до мови свого народу, бережливого ставлення до історико-культурної спадщини українського народу.

– **Екологічне виховання** - підвищення рівня екологічної свідомості учнівської молоді, виховання дбайливого ставлення до природи.

– **Превентивне та правове виховання** – профілактика правопорушень та соціальна реабілітація молоді в суспільстві.

– **Формування здорового способу життя** – формування навичок здорового способу життя, зміцнення та збереження здоров'я учнів ліцею.

6. Очікувані результати

Виконання Програми дасть змогу:

- забезпечити утвердження в учнів ліцею патріотизму, посилення виховної складової в загальній системі формування в учнів ліцею національної гідності, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, набуття соціального досвіду, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури, розвиток особистісних рис громадянина Української держави, психологічних і професійних якостей;
- посилити формування в учнів ліцею поваги до України, її державних символів;
- підвищити професіоналізм керівників груп та учителі–предметників з питань патріотичного виховання;
- посилити формування в учнів ліцею світоглядних ідеалів та цінностей, патріотичних переконань щодо відданості та вірності українському народові, готовності до оборони України, забезпечення захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості;
- створити умови для реалізації творчого потенціалу учнів, спрямовані на їх духовне, моральне, фізичне становлення та самовдосконалення;
- зростання рівня культури міжнаціональних відносин;
- поліпшення роботи з вивчення і засвоєння духовних надбань національної та світової культури;

- збільшення кількості учнів, які займатимуться різними видами творчої, культурно-освітньої, військово-патріотичної та фізкультурно-масової роботи, що сприятиме зниженню рівня злочинності, поширенню тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії.

Результатом патріотичного виховання має бути сформованість почуття патріотизму, яке означає прояв особистістю любові до свого народу, поваги до українських традицій, відчуття своєї приналежності до України, усвідомлення спільності власної долі з долею Батьківщини, досконале володіння українською мовою.

**Заходи
щодо реалізації Програми патріотичного виховання, формування здорового способу
життя, розвитку духовності учнів
Білоцерківського академічного ліцею «Колегіум» Білоцерківської міської ради
Київської області
на 2025 – 2030 роки**

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Форма узагальнення	Виконавці
І. Громадянське виховання <i>В дитинстві відкриваєш материк, Котрий назветься потім – Батьківщина. Л.Костенко</i>				
1.	Здійснювати заходи, спрямовані на формування учнів колегіуму поваги до Конституції України та символів держави: - забезпечити вивчення Конституції України, символів держави під час викладання уроків історії, основ правознавства та в позакласній роботі; - оформити в навчальних кабінетах, вестибюлі ліцею куточки державної символіки; - забезпечити використання державної символіки під час проведення свят, урочистостей, відзначення пам'ятних дат у ліцеї; - оформити в бібліотечно – інформаційному центрі постійно діючі тематичні виставки з питань вивчення Конституції України та символів держави;	Постійно Постійно Постійно 2025 – 2030 навчальний рік Постійно	План роботи Куточки, стенди Тематичні виставки	Учителі історії та правознавства Адміністрація, завідуючі кабінетами Педагог - організатор Бібліотекар

	- проводити архівно-пошукову роботу з історії конституційних традицій українського народу та державних символів в рамках роботи Малої академії наук та НТУ «Пошук».		Науково – дослідницькі роботи	Наукові керівники
2.	Редакції колегіальної газети «Nota bene» практикувати публікації творів (проза, поезія) учнів ліцею про звичаї, традиції, обряди українського народу.	Постійно	Газета «Nota bene»	Керівник журналістської студії
3.	Виховувати в учнів культуру міжетнічних стосунків.	Постійно	Плани виховної роботи	Керівники груп
4.	Забезпечити створення необхідних передумов для формування в учнів ліцею основ полікультурності, відкритості та толерантного ставлення до культури, мистецьких традицій, вірувань інших народів: - започаткувати розвиток прямих зв'язків ліцею з навчальними закладами споріднених міст (у рамках загально колегіального проекту «Міста – побратими Білої Церкви»); - створити методичний посібник «Від громадянина України до громадянина світу»; - забезпечити співпрацю учнівського та педагогічного колективу ліцею з Корпусом Миру; - продовжити роботу над створенням щорічних загальноколегіальних проєктів;	2025 – 2026 навчальний рік 2026 рік Щорічно Щорічно	Проект Методичний посібник Угода про співпрацю Проекти	Керівники груп Заступник директора з ВР Адміністрація Керівники груп

	- проводити заходи до Дня Європи; - вдосконалити роботу європейського клубу та журналістської студії; - продовжувати роботу в рамках проєкту «Відкритий діалог».	2025 – 2026 навчальний рік Щорічно	Звіти про роботу Звіт	Керівник євроклубу Керівники гуртків Учителі англійської мови
5.	Провести серед керівників груп конкурс розробок моделей виховного простору групи.	2025 – 2026 навчальний рік	Збірка матеріалів, анотований каталог	Заступник директора з ВР
6.	Брати участь у Всеукраїнських організаційно–масових заходах патріотичного спрямування.	Постійно	Звіт	Педагог-організатор, керівники груп
7.	Проводити моніторинги стану реалізації Програми в ліцеї.	Щорічно	Аналітичний звіт	Адміністрація

II. Родинно – сімейне виховання

*Коли в людини є народ,
Тоді вона уже людина.*

Л.Костенко

1.	Активізувати роботу психологічної служби з питань профілактики кризових явищ, виховання дітей, збереження репродуктивного здоров'я, налагодження сімейних стосунків, виховання культури поведінки в сім'ї.	2025 – 2030 роки	Аналітичний звіт	Соціальний педагог, практичний психолог
2.	Проводити бесіди, тематичні виховні години, години спілкування щодо дотримання Міжнародної Конвенції з питань захисту прав дитини.	2025 – 2030 роки	Збірка матеріалів	Керівники груп
3.	Розробити та провести в ліцеї лекції для батьків з питань запобігання конфліктних	2025 – 2026 навчальний рік	Збірка матеріалів	Соціальний педагог,

	ситуацій, попередження жорстокості та насилля в сім'ї.			практичний психолог
4.	Започаткувати проведення у ліцеї Тижня Жінки, Тижня батька, свята Матері “І буде син і буде мати, і будуть люди на землі”.	2025 – 2026 навчальний рік	Збірка сценаріїв	Адміністрація
5.	Запровадити проведення у ліцеї літературно – мистецької акції “Світ очима дитини” (до Дня захисту дітей).	2025 рік	Сценарій	Педагог - організатор
6.	Продовжити роботу батьківського лекторію.	Постійно	План роботи	Адміністрація
7.	Продовжувати традицію проведення у ліцеї днів вечірніх зустрічей з батьками.	Один раз на чверть	План проведення	Адміністрація
8.	Провести загальноколегіальні батьківські збори, на яких ознайомити батьківську громадськість з даною Програмою.	До кінця січня 2025 року	План проведення	Адміністрація

III. Формування морально – етичних та духовних цінностей

*Скільки років землі – і мільярд, і мільйон,
А яка вона й досі ще гарна.*

Л.Костенко

1.	Провести цикл семінарів для педагогічних працівників ліцею з питань нормативно – правового забезпечення вивчення у загальноосвітніх навчальних закладах предметів морально-духовного спрямування.	2025 -2028 роки	Узагальнені матеріали	Адміністрація
2.	Увести за рахунок варіативної частини навчальних планів курс за вибором морально-етичного спрямування.	Щорічно	Звіт	Адміністрація
3.	Брати активну участь у волонтерських акціях «Милосердя», «Хай серце не втрачає доброти».	Щорічно	Звіт	Соціально – психологічна служба

4.	Проводити благодійні ярмарки, акції на підтримку ЗСУ «Разом переможемо!».	Постійно	Звіт	Соціально – психологічна служба
5.	У рамках Міжнародного місячника шкільних бібліотек започаткувати проведення місячника «Виховуємо громадянина – патріота України».	Щорічно	Сценарій	Бібліотекар
6.	Залучати до проведення виховних заходів учасників бойових дій у російсько-українській війні, представників волонтерських організацій, активних учасників Революції Гідності, членів сімей загиблих під час виконання службового обов’язку в лавах ЗСУ, Героїв Небесної Сотні.	Постійно	План проведення	Заступник директора з ВР, педагог-організатор
7.	Брати участь у «Вахті пам’яті Небесної Сотні».	Щорічно	План проведення	Адміністрація, усі вчителі
8.	Проводити тематичні заходи до Дня створення УПА, до Дня Соборності України, до Дня Гідності та Свободи, до Дня партизанської слави, до Дня українського добровольця.	Щорічно	Сценарії	Заступник директора з ВР, керівники груп
9.	Забезпечити організацію перегляду та обговорення українських художніх і документальних фільмів.	Постійно	План проведення, звіт	Адміністрація, керівники груп
10.	Проводити тематичні виховні і години з питань виховання морально-етичних засад поведінки молодшої людини.	Щорічно	Збірка матеріалів	Керівники груп
11.	Сформувати банк даних виховних технологій за розділами Програми «На допомогу керівникам груп у реалізації Програми патріотичного виховання, формування здорового способу життя, розвитку духовності учнів ліцею».	2025 рік	Банк даних	Заступник директора з ВР

IV. Національне виховання

Я єсть народ, якого правди сила

Ніким звойована ще не була.

П.Тичина

1.	З метою виховання в учнів ліцею національної свідомості, передбачити конкретні заходи, що прищеплюють любов до рідної землі, нації, мови, звичаїв, історії, культури українського народу: - низку тематичних зустрічей у рамках проекту «Зустрічі з видатними українцями»; - мистецькі заходи під назвою «Краю милішого в світі немає!»; - науково-практичну конференцію на тему: «Ніхто за нас нації не зробить, якщо ми самі не захочемо нацією стати»; - цикл бесід з молодими вчителями «Вільна національна школа – для виховання вільної, свідомої, сильної нації».	Щорічно	Звіт	Педагог – організатор
		Щорічно	Звіт	Педагог – організатор
		2026 рік	Збірка матеріалів	Заступник директора з ВР
		2025-2026 навчальний рік		Заступник директора з НМР
2.	Проводити тиждень національно – патріотичного виховання.	Щорічно	Сценарій	Педагог – організатор
3.	До Дня пам'яті жертв голодомору та політичних репресій проводити заходи «І пам'яті свіча не згасне...».	Щорічно	Сценарій	Педагог – організатор
4.	Підготувати до друку збірку робіт членів Малої академії наук на тему: «Український	2027 рік	Збірка робіт	Заступник директора з НВР

	національний виховний ідеал в минулому та сьогодні».			
5.	Розробити програму тематичних виховних годин для учнів 8-11-х класів «Минуле, теперішнє та майбутнє у вчинках та діях українців».	2025-2026 рік	Програма	Заступник директора з ВР
6.	Відзначати День українського добровольця.	Щорічно	Сценарій	Заступник директора з ВР, керівники груп
7.	Налагодити систематичну екскурсійну діяльність учнів ліцею із метою відвідування визначних історичних місць та ознайомлення з пам'ятками української історії та культури.	Постійно	Звіт	Адміністрація, керівники груп
8.	Вшановувати жертв політичних репресій.	Щорічно	Сценарій	Заступник директора з ВР, керівники груп
9.	Проводити моніторинг функціонування української мови в БАЛ «Колегіум».	Щорічно	Аналітичні матеріали	Адміністрація
10.	Створити на Web – сайті ліцею сторінку “Я – патріот”, де розміщувати творчі роботи учнів ліцею, створені у різних галузях мистецтва.	2026 рік, постійно	Web – сайт	Заступник директора з ВР
11.	Розширити в ліцеї мережу гуртків національно-патріотичного виконання.	2025 – 2026 навчальний рік	Звіт про роботу	Адміністрація
12.	Брати активну участь у міських, обласних, Всеукраїнських творчих та інтелектуальних конкурсах, фестивалях, змаганнях.	Постійно	Звіт	Учителі - предметники
13.	Започаткувати проведення конкурсу рефератів про знакові події та видатних земляків з подальшим виданням кращих робіт окремою книгою.	2019 рік, щорічно	Збірка матеріалів	Заступник директора з ВР

14.	Систематизувати та видавати альманахи юних поетів та прозаїків ліцею.	Щорічно	Збірка матеріалів	Заступник директора з ВР
15.	Висвітлювати у засобах масової інформації, на Web – сайті ліцею, в соціальних мережах досвід реалізації Програми.	Постійно	Web – сайт, ЗМІ, соціальні мережі	Адміністрація

V. Військово-патріотичне виховання

*Той, хто по-справжньому любить свою Батьківщину,
з усякого погляду справжня людина.*

В. Сухомлинський

1.	Організовувати та проводити в ліцеї пошукову та краєзнавчу роботу.	Щорічно	Збірка матеріалів	Керівник туристсько – краєзнавчого гуртка
2.	Організувати постійний догляд та впорядкування меморіалу «Скорботна мати».	Постійно		Заступник директора з ВР
3.	Організовувати та проводити екскурсії юнаків 10 – 11 – х класів у військові частини міста з показом військової техніки та ознайомлення з життям військовослужбовців.	Щорічно	Звіт	Керівник гуртка військово – патріотичного виховання
4.	Організовувати та проводити заходи, присвячені Дню захисників та захисниць України та Дню збройних сил України.	Щорічно	Сценарій, звіт	Педагог - організатор
5.	Проводити комплекс заходів, присвячених визначним датам в історії українського народу.	Постійно	Сценарій, звіт	Педагог - організатор
6.	Відзначати День пам'яті та примирення.	Щорічно	Сценарій, звіт	Заступник директора з ВР,

				педагог – організатор, учителі історії
7.	Проводити зустрічі з учасниками російсько-української війни, АТО.	Щорічно	Сценарій, звіт	Педагог - організатор
8.	Активізувати роботу гуртка військово – патріотичного виховання «Джура».	2025 – 2026 навчальний рік	Звіт	Керівник гуртка військово – патріотичного виховання
9.	Активно брати участь у військово – патріотичній грі «Сокіл» («Джура»).	Щорічно	Звіт	Керівник гуртка військово – патріотичного виховання
10.	Брати активну участь у міських проєктах, присвячених пам'ятним датам нашого міста.	Постійно	Звіт	Заступник директора з ВР

VI. Художньо-естетичне виховання

Наша дума, наша пісня

Не вмере, не загине.

Т.Шевченко

1.	Брати активну участь у різноманітних міських, обласних, Всеукраїнських, Міжнародних творчих конкурсах, фестивалях, змаганнях.	Постійно	Звіт, наказ	Заступник директора з ВР
2.	Забезпечити перегляд тематичних, документальних фільмів, які висвітлюють славне історичне минуле Київщини та України.	Постійно	Відеотека	Голова ПЦК вчителів суспільних дисциплін
3.	Брати активну участь у проведенні Дня української писемності та мови.	Щорічно	Наказ, сценарій	Голова ПЦК вчителів

				філологічних дисциплін
4.	Організовувати екскурсії до музеїв, картинних галерей як України, так і всього світу «Чарівний дивосвіт поруч».	Щорічно	Звіт	Заступник директора з ВР
5.	Брати активну участь у міському проєкті «Театральна педагогіка».	Постійно	Звіт	Заступник директора з ВР
6.	Брати активну участь у Дні міста.	Щорічно	Звіт, наказ	Заступник директора з ВР
7.	Продовжити проведення на базі ліцею (після завершення війни) міського конкурсу юних художників ім. І.Сошенка.	Щорічно	Звіт, наказ	Адміністрація
8.	Вивчати кращий досвід самобутніх митців міста, що займаються виготовленням виробів з кераміки, глини, шкіри, різної техніки вишивки.	Постійно	Звіт	Наукові керівники НТУ «Пошук»
9.	Створити в ліцеї виставкову залу, де відбуватимуться персональні виставки талановитих учнів ліцею.	2027 рік	Звіт	Адміністрація
10.	Проводити щорічний мистецький конкурс «Колегіум має талант».	Щорічно	Сценарій	Педагог - організатор
11.	Створити на базі закладу рок-гурт та вокальний ансамбль.	2027 рік	Звіт	Педагог - організатор

VII. Екологічне виховання

Люби природу не як символ душі своєї,

Люби природу не для себе, люби для неї.

М.Рильський

1.	Готувати і видавати спеціальні буклети, листівки, флаєри та інші видання, які б інформували учнів ліцею та мешканців міста про основні екологічні проблеми.	Щорічно	Друковані матеріали	Голова ПЦК вчителів природничих дисциплін
----	---	---------	---------------------	---

2.	Брати активну участь у міських, обласних та Всеукраїнських екологічних акціях, конкурсах, заходах екологічної пропаганди.	Постійно	Звіт	Голова ПЦК вчителів природничих дисциплін
3.	Організувати виставку дитячої творчості “Осінній вернісаж”.	Щорічно	Матеріали виставки	Педагог - організатор
4.	Брати активну участь у місячниках благоустрою та міській толоці.	Щорічно	Звіт	Заступник директора з ВР
5.	Проводити дослідницько – пошукову роботу та написання науково – дослідницьких робіт із екології у системі Малої академії наук та НТУ «Пошук».	Щорічно	Науково – дослідницьк і роботи	Заступник директора з ВР
6.	Брати участь у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із екології, створювати та захищати екологічні проекти.	Щорічно	Проекти	Голова ПЦК вчителів природничих дисциплін
7.	Організувати виставку художніх робіт “Торкнися краси природи серцем”.	2026 рік	Виставка	Заступник директора з ВР
8.	Продовжити роботу над створенням проекту «Ландшафтний сад: від ідеї до втілення».	2027 рік	Проект	Голова ПЦК вчителів природничих дисциплін

VIII. Превентивне та правове виховання

Закони видано заради мудрих...

Епікур

1.	Здійснювати заходи щодо профілактики дитячої бездоглядності та правопорушень, правової і психологічної підтримки дітей, які потрапили у складні життєві обставини.	Постійно	Аналітичні матеріали	Соціально – психологічна служба
2.	Брати участь у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із правознавства.	Щорічно	Звіт	Учителі - предметники

3.	Проводити дослідницько – пошукову роботу та написання науково – дослідницьких робіт із правознавства, соціології, філософії, історії у системі Малої академії наук та НТУ «Пошук».	Щорічно	Науково – дослідницьк і роботи	Заступник директора з ВР
4.	Брати участь у грі брейн – ринг «Підліток і право».	Щорічно	Звіт, сценарій	Голова ПЦК вчителів суспільних дисциплін
5.	Започаткувати проведення тренінгів для учнів 10-11-х класів: «Я і моє право», «Самі будуємо своє життя у рідній країні».	2026 рік	Збірка матеріалів	Заступник директора з ВР, учителі історії
6.	Брати участь у Всеукраїнському турнірі правознавців.	Щорічно	Звіт, сценарій	Голова ПЦК вчителів суспільних дисциплін
7.	Проводити в ліцекі місячники правових знань.	Щорічно	Звіт, сценарій	Голова ПЦК вчителів суспільних дисциплін
8.	Продовжувати співпрацю з ювенальною превенцією, ССД, Центром соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді.	Постійно	Звіт	Заступник директора з ВР
9.	Розгорнути широку правову пропаганду, спрямовану на підвищення правової культури ліцеїстів, засвоєння поведінки в екстремальних ситуаціях, формування у них уявлення про правоохоронні органи як інститут, який стоїть на захисті прав і свобод громадян через проведення працівниками правоохоронних органів із учнями зустрічей, тематичних вечорів, уроків, круглих столів.	Постійно	Узагальнені матеріали	Голова ПЦК вчителів суспільних дисциплін

10.	Проводити моніторинги щодо обізнаності учнів ліцею зі своїми правами та обов'язками.	Щорічно	Аналітичні матеріали	Адміністрація
11.	Створити банк даних дітей, які перебувають під посиленою педагогічною увагою.	2025 рік	Банк даних	Соціально – психологічна служба
12.	Активізувати роботу правового клубу «Феміда» та гуртка «Школа майбутнього юриста».	Постійно	Звіти	Керівники гуртків
13.	Продовжити впровадження в навчальний процес ліцею факультативів, курсів за вибором правового спрямування.	Щорічно	Навчальний план	Адміністрація

ІХ. Формування здорового способу життя

*Тільки у сильному, здоровому тілі дух зберігає
рівновагу і характер розвивається у всій могутності.*

Г. Спенсер

1.	Забезпечити участь учнів ліцею у міських, обласних та Всеукраїнських спортивних та туристичних змаганнях.	Щорічно	Звіт	Заступник директора з ВР
2.	Розробити цикл бесід для учнів щодо профілактики шкідливих звичок: тютюнопаління, вживання алкоголю, наркоманії.	2019 рік	Збірка матеріалів	Соціально – психологічна служба
3.	Налагодити дієву взаємодію «ліцей –сім'я» щодо профілактики шкідливих звичок.	Щорічно	Звіт	Соціально – психологічна служба
4.	Активізувати роботу туристсько – краєзнавчого гуртка.	Постійно	Звіт	Керівник гуртка
5.	Забезпечити участь учнів ліцею у міських, обласних та Всеукраїнських спортивних змаганнях та конкурсах.	Щорічно	Звіт	Учитель фізкультури

6.	Проводити в ліцеї місячники здорового способу життя.	Щорічно	Звіт	Соціально – психологічна служба
----	--	---------	------	---------------------------------

КАЛЕНДАР НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИХ ЗАХОДІВ

№ п/п	Назва заходу	Термін проведення заходу	Відповідальні за проведення заходу
1.	Участь у заходах з нагоди річниці визволення міста від нацистських загарбників.	Січень	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, учні ліцею, класні керівники
2.	Участь у заходах до Дня соборності України: акції «Діти єднають Україну»; міському фестивалі «Соборний дзвін».	До 22.01	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, учнівське самоврядування, класні керівники
3.	Участь у заходах до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту.	До 27.01	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники, вчителі історії
4.	Участь у заходах до Дня пам'яті героїв Крут.	До 29.01	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, учнівське самоврядування, класні керівники
5.	Участь у міському етапі конкурсу «Зерна доброти».	До 30.01	Заступник директора з виховної роботи, вчителі-філологи, керівники гуртків

6.	Проведення заходів до Всесвітнього дня безпеки Інтернету.	I-II тиждень лютого	Заступник директора з виховної роботи, вчителі інформатики
7.	День Державного Герба України.	До 19.02	Заступник директора з виховної роботи, бібліотекар, класні керівники
8.	Участь у патріотичному онлайн форумі «Зима, що нас змінила», присвячена Дню Героїв Небесної Сотні. День пам'яті Героїв Небесної Сотні.	До 20.02	Заступник директора з виховної роботи, бібліотекар, класні керівники, вчителі-предметники
9.	Участь у заходах, присвячених відзначенню Міжнародного дня рідної мови.	До 21.02	Заступник директора з виховної роботи, вчителі-філологи, класні керівники
10.	День початку повномасштабного вторгнення росії в Україну.	24.02	Заступник директора з виховної роботи, бібліотекар, класні керівники, вчителі історії
11.	Навчально-польові збори та навчальна практика в оздоровчо-лікувальних закладах м. Біла Церква для учнів 11 класів ЦПВіДП БНВО «Звитяга».	Лютий-травень	БНВО «Звитяга»
12.	Участь у заходах до Шевченківських днів.	01-10.03	Заступник директора з виховної роботи, учнівське самоврядування, вчителі української мови, класні керівники
13.	Міський етап Всеукраїнської акції «Годівничка».	До 04.03	Класні керівники, вчителі біології та географії
14.	Участь в обласному етапі Всеукраїнської історико-краєзнавчої конференції учнівської молоді «Державотворчі процеси в Україні: через віки і XXI століття».	I тиждень березня	Заступник директора з виховної роботи, бібліотекар, класні керівники
15.	День Державного Гімну України.	10.03	Заступник директора з виховної роботи,

			бібліотекар, класні керівники
16.	Заходи до Дня українського добровольця.	15.03	Заступник директора з виховної роботи, бібліотекар, класні керівники
17.	Міський учнівський конкурс з образотворчого мистецтва ім. Івана Максимовича Сошенка.	Березень	Заступник директора з виховної роботи, вчитель образотворчого мистецтва, керівники гуртків
18.	Міський етап Всеукраїнського конкурсу «Гуманне ставлення до тварин».	Березень-квітень	Класні керівники, вчителі біології, географії, української мови
19.	Великодній тиждень добра. Благодійна акція «Великодній кошик» (збір необхідних продуктів та речей для ЗСУ).	Квітень	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники, батьки
20.	Міські акції в межах Всеукраїнського тижня охорони навколишнього середовища «День Землі», «День довкілля», «До чистих джерел», «Зробимо Україну чистою».	До 19.04	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники
21.	Участь у заходах до Дня пам'яті Чорнобильської трагедії.	20-26.04	Заступник директора з виховної роботи, бібліотекар, класні керівники
22.	Заочний конкурс звітів про роботу роїв Всеукраїнської дитячо-юнацької гри «Сокіл» («Джура»).	Квітень	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, виховник рою, керівник гуртка «Джура»
23.	Міський фінал Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).	Квітень-травень	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, виховник рою, керівник гуртка «Джура»
24.	Участь у заходах до Дня пам'яті та примирення.	08.05	Заступник директора з виховної роботи,

			бібліотекар, класні керівники
25.	День матері.	Друга неділя травня	Бібліотекар, класні керівники
26.	Військово-спортивне свято з нагоди закінчення вивчення курсу «Захист України» для учнів 11-х класів.	Третій тиждень травня	Класні керівники 11-х класів
27.	День Європи.	Третя субота травня	Класні керівники
28.	День боротьби за права кримськотатарського народу. (Річниця депортації кримських татар).	18.05	Класні керівники
29.	Міська акція «Таємне життя домашніх тварин».	Травень	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники, вчителі біології
30.	Свято останнього дзвоника.	Травень	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники, педагог-організатор
31.	Міське свято «Формула дитинства» до Міжнародного свята Дня захисту дітей.	01.06	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники, педагог-організатор, керівники гуртків
32.	День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні.	22.06	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, учнівське самоврядування, класні керівники
33.	День Конституції України.	28 червня	Заступник директора з виховної роботи
34.	Випускні вечори для 9, 11 класів.	червень	Адміністрація закладу освіти, класні керівники 9, 11 класів, батьки випускників

35.	Участь у міських заходах до Дня Державного Прапора та до Дня Незалежності України.	23 та 24 серпня	Директор школи, заступник директора з виховної роботи, педагогічні працівники
36.	День знань. Свято першого дзвоника.	01.09	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники 11 класів
37.	Акція милосердя «Хай серце не втрачає доброти».	01-30.09	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники 8-11 класів, батьки
38.	День завершення Другої Світової війни.	02.09	Класні керівники, вчителі історії
39.	Участь у заходах до Дня міста.	Вересень	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, учнівське самоврядування, класні керівники
40.	Міський етап обласного конкурсу фоторобіт «Неосяжна моя, Україно!».	До 15.09	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники
41.	Міський етап заочного Всеукраїнського конкурсу робіт юних фотоаматорів «Моя Україно!».	До 17.09	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники
42.	Заходи до міжнародного Дня миру. Акція «Голуб миру».	До 21.09	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники, учнівське самоврядування
43.	Міський етап Всеукраїнської виставки-конкурсу «Український сувенір».	Вересень	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор,

			класні керівники, керівники гуртків
44.	Міський етап Всеукраїнської акції «День натураліста».	Вересень	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники
45.	День захисників і захисниць України. Свято Покрови. День козацтва. Посвята в джури.	01.10	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники
46.	Старт I етапу Всеукраїнської військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Загальноміський вишкіл роїв учнів 10-х класів, учасників Гри).	01.10	Заступник директора з ВР, виховник рою, керівник гуртка «Джура»
47.	Міський етап Всеукраїнської туристсько-краєзнавчої експедиції «Моя Батьківщина – Україна» (заочний тур).	До 15.10	Заступник директора з виховної роботи, вчителі-предметники, керівники гуртків та наукових робіт
48.	Міський етап обласної пошукової акції «Герої серед нас: сучасні захисники України» (заочний тур).	До 19.10	Заступник директора з виховної роботи, керівники гуртків та наукових робіт
49.	Міський етап Всеукраїнського конкурсу «Юний селекціонер і генетик».	Жовтень	Заступник директора з виховної роботи, керівники еколого-натуралістичних гуртків, вчителі біології
50.	Міський етап Всеукраїнського конкурсу «Ліси для нащадків».	Жовтень	Заступник директора з виховної роботи, керівники еколого-натуралістичних гуртків, вчителі біології
51.	Заходи до річниці звільнення України від нацистських загарбників.	Жовтень	Заступник директора з виховної роботи, бібліотекар, класні керівники
52.	Заходи до Дня української писемності та мови.	27 жовтня	Заступник директора з виховної роботи, вчителі-філологи

53.	Міська краєзнавча конференція учнівської молоді, приурочена Дню Гідності і свободи.	До 21.11	Заступник директора з виховної роботи, керівники наукових робіт
54.	Участь в обласній краєзнавчій конференції учнівської молоді «Герої серед нас. Сучасні захисники України».	До 21.11	Заступник директора з виховної роботи, наукові керівники
55.	Міський конкурс самодіяльних поетів та прозаїків «До України серце прихилю».	До 21.11	Заступник директора з виховної роботи, вчителі-філологи, керівники гуртків
56.	День Гідності та Свободи. Відеомарафон «Я гідний того, щоб мене почули».	21.11	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники, учнівське самоврядування
57.	Декада скорботи та пам'яті з нагоди відзначення Дня пам'яті жертв голодоморів в Україні: - уроки-реквієми; - перегляд фільмів; - вивчення документів; - участь у міській поминальній ході; - участь у Всеукраїнській акції «Запали свічу пам'яті».	До 25.11	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники, учнівське самоврядування
58.	Конкурс «Влучний стрілець» серед учнів 11-х освітніх закладів міста до Дня Збройних сил України.	До 06.12	БНВО «Звитяга»
59.	Заходи в закладах освіти до Дня Збройних сил України: зустрічі із учасниками АТО/ООС, російсько-української війни, виготовлення листівок, написання листів воїнам, години спілкування, спортивно-масові заходи, навчально-практичні заняття.	До 06.12	Заступник директора з виховної роботи, класні керівники, педагог-організатор, учнівське самоврядування
60.	Волонтерська акція «Хай ангел в день святого Миколая вас від біди і зла оберігає». Збір солодощів, іграшок, сувенірів, листів нашим захисникам. Нагородження учнів ліцею за участь в олімпіадах, конкурсах, МАН.	До 06.12	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники, батьки, учнівське самоврядування
61.	Заходи в закладах освіти до Міжнародного дня прав людини. Всеукраїнський тиждень права.	До 19.12	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класні керівники,

			учнівське самоврядування
62.	Міський етап Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої!» (декоративно-вжиткове, образотворче мистецтво).	До 24.12	Заступник директора з виховної роботи, керівники гуртків, вчителі-предметники
63.	Проведення уроків мужності.	Постійно	Вчителі-предметники, класні керівники, батьки

Список рекомендованої літератури

Правові та концептуальні засади патріотичного виховання

1. Концепція допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді // Державний вісник України. – 2002. – №21. – С. 15-19.
2. Постанова Верховної Ради України від 22 травня 2003 року №865-IV: про заходи Кабінету Міністрів України щодо захисту національних інтересів держави у сфері національно свідомого патріотичного виховання молодого покоління та забезпечення умов його розвитку // Голос України. – 2003. – 6 червня. – С. 7.
3. // Уряд. кур'єр. – 2002. – 6 березня. – С. 15.
4. Указ Президента України від 25 жовтня 2002 року №948: про Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді // Державний вісник України. – 2002. – №21. – С. 15.

Організаційні основи та зміст патріотичного виховання

1. Фізичне і військово-патріотичне виховання молоді: Навч.-метод. посіб. – К.: Книга пам'яті України. – 464 с.
2. Бех І., Чорна К. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді // Світ виховання. – 2007. – №1 (20). – С. 23-34.
3. Виховання громадянина: Сутність громадянського виховання / П. Ігнатенко, В. Поплужний, Н. Косарева, Л. Крицька // Шкільна бібліотека. – 2003. – № 8. – С. 3-19.

4. Вишняк М. Патріотичне виховання учнів за допомогою української мови та літератури // Рідна школа. – 2001. – № 9. – С. 25-28.
5. Гонський В. Патріотизм як основа сучасного виховання та ідеології держави // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С. 9-14.
6. Гнатюк В. Національне виховання як складова у побудові громадянського суспільства // Світ виховання. – 2004. – №1. – С. 33-36.
7. Дубина М. Руденко Ю. Патріотичне виховання молоді // Освіта України. – 2006. – №8. – С. 5.
8. Івашковська В. Стратегія, методика та концептуальні засади військово-патріотичного виховання школярів // Рідна школа. – 2002. – № 11. – С. 26-30.
9. Калінічев А. Знаймо і пам'ятаймо свою історію! Про патріотичне виховання в сучасній школі // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – №2. – С. 35-36.
10. Коваль В. Уроки словесності в системі національно-патріотичного виховання: (На прикл. кіноповістей О. Довженка «Зачарована Десна», «Україна в огні») // Рідна школа. – 1999. – № 6. – С. 53-55.
11. Коркішко О. Становлення патріотичного виховання в 19–20 ст.: (Історичний аспект) // Рідна школа. – 2004. – № 2. – С. 60-62.
12. Марушій О. Шляхи активізації військово-патріотичного виховання в школі // Рідна школа. – 2001. – № 5. – С. 22-24.
13. Пащенко Д. Патріотичне і національне виховання – складові становлення громадянина // Шлях освіти. – 2002. – № 1. – С. 9-14.
14. Петренко О., Дежнюк Г. Національно-патріотичне виховання учнівської молоді // Позакласний час. – 2005. – №3-4. – С. 28-29.
15. Петронговський Р. Про формування патріотизму в старшокласників // Шлях освіти. – 2002. – № 2. – С. 40-41.

Сценарії виховних справ

1. Аксьоненко О. Державні символи України: Усний журнал // Історія України. – 2004. – № 4. – С. 15-17.
2. Боровська О. Живи моя держава, Україно // Позакласний час. – 2008. – №1. – С. 19-20.
3. Гордєєва Л. «Україно, ти моя молитва ...»: Сцен. літ.-муз. композ. // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2003. – № 5. – С. 19-22.
4. Грушко Н. Нема ціни святині дорогій... // Позакласний час. – 2007. – №6. – С. 9-12.
5. Замуля Л. Наша берегиня // Позакласний час. – 2006. – №1-2. – С. 85-86.

6. Коршак Н. Можна все на світі вибирати, сину, вибрати не можна тільки Батьківщину: Сцен. бесіди // Завуч. – 2002. – № 10. – С. 4-10.
7. Крижанівська Г. Нічого в світі кращого нема – як захищати рідну Батьківщину: Сценарій до Дня захисника Вітчизни // Шкільний світ. – 2002. – № 29- 32. – С. 11-12.
8. Крижанівська Г. Посвята у громадяни України // День. – 2001. – 14 червня. – С. 5.
9. Кучерява З. Можна все на світі вибирати сину, вибрати не можна тільки Батьківщину: Сценарій вечора присвячений Дню Збройних сил України // Шкільна бібліотека. – 2002. – № 9. – С. 58-62.
10. Лемешенко Н. Славетні імена країни // Позакласний час. – 2006. – №1-2. – С. 102-105.
11. Мілінчук В. Вона на світі одна-єдина ненька-Україна: Виховна година: 5 кл. // Позакласний час. – 2003. – № 23. – С. 1-2.
12. Неділько В.А. Українська державна символіка: Усний журнал // Позакласний час. – 2002. – № 5. – С. 33.
13. Нудна В. Моя вишнева Україна // Позакласний час. – 2006. – №1-2. – С. 93-95.
14. Петренко Л. Знаєш ти, що таке Батьківщина?: Сцен. гри-змагання // Шкільний світ. – 2004. – № 16. – С. 11-12.
15. Пояркова Г. Національна символіка: Розробка гри-вікторини // Позакласний час. – 2001. – №1. – С. 20.
16. Прокопченко Л. Україно, соборна державо, Сонценосна колиска моя // Позакласний час. – 2006. – №1-2. – С. 99-101.
17. «Рідну землю, де живемо, Україною зовемо»: На допомогу класному керівникові // Освіта. – 14–21 серпня. – С. 4-5.
18. Фещенко Т. Українська державність: історія, сучасність: Розробка першого уроку // Позакласний час. – 2001. – № 22. – С. 34-36.
19. Холодько П.С. Національна символіка України: Усний журнал // Все для вчителя. – 2003. – № 24. – С. 4-6.
20. Шошина Л. Подорож по храмах України // Позакласний час. – 2006. – №1-2. – С. 97-98.
21. Щербак Л. Ми – українці // Позакласний час. – 2007. – №6. – С. 13-17.

Посібники

1. Національна символіка: Бесіда-пам'ятка для учнів 5–9 кл. / Державна б-ка України для дітей; Склад. В. Красножон. – К., 1992. – 9 с.
2. Наш родовід: Бесіди про книги для учнів 7–9 кл. / Держ. б-ка України для дітей; Склад. Н. Гажаман. – К., 1992. – 12 с.